

हैमनी MBH. 2, 2669. अयोवाकं निराकारा जीवितप्रियवर्जिता। शोषयिष्यामि गात्राणि व्याली तालगता यथा ॥ 3, 16143. अथ ते वै ज्येष्ठेन तालापादिव पात्यते 13, 1911. मुपडतालवनानोव स चकार रथप्रज्ञान् 6, 5444. तालमात्रायुधः 5, 1853. महदनुः कर्षति तालमात्रम् 1, 7080. यूना व्यूणैरस्कास्तालमात्रान्दर्श 7314. वनस्पतिम् — तालमात्रम् 4, 813. तालमात्रमथोत्पत्य न्यपतस शरातुरः R. 3, 50, 19. प्रासादम् — बहुतालसमुत्सेधम् 6, 2, 6. प्रङ्गैर्नैकतालसमुच्छ्रयैः 4, 43, 32. die *Weinpalme* als *Höhenmaass* auch LALIT. 15. 21. 336 (vgl. SCHIEFNER in Miel. asiat. I, 237, der *ताल* hier in der Bed. von *Spanne* auffassen möchte). ध्वजं हेमपरिष्कृतम् । सुवर्णतालप्रतिमम् MBH. 14, 2329. प्रोशुः कनकतालाभः सिंहेसंकेतनो पुवा 1, 5383. Viell. bezeichnet सुवर्णताल und कनक° eine andere *Palmenart*. Die *Weinpalme* als *Banner*: तालः सुपर्णश्च महाध्वजौ तौ सुपूजितौ रामजनार्दानाम्याम् MBH. 16, 62. भीष्मस्य बहुधा तालः चलत्केतुरदृश्यते 6, 1811. स राजतो महास्कन्धस्तालो मणिविभूषितः । सौभद्रविश्विषिष्कूनः पपात भुवि 1832. केतुना पञ्चतारेण तालेन । राजतेन — उच्छ्रितेन महारथे 1806. तालेन महता — पञ्चतारेण केतुना 653. एतन्मां प्रापयानीके यत्र तालो किरामयः 4, 1950. हेमतालोच्छ्रितध्वजम् — भोगिनां नाथम् HARIV. 4437. शातकौम्भेन महता तालवृक्षेण केतुना 13023. Vgl. तालकेतु, °ध्वज, °भृत्, °लक्ष्मन्, तालाङ्क. — b) das *Händeklatschen* (von तड् oder तल) H. an. MED. तालशब्दं (das Geräusch der herabfallenden *Palmnüsse*) स तं श्रुवा संयुष्टं फलपातने । नामर्षयत तं कुहस्तालस्वनमिव द्विपः ॥ HARIV. 3713. तालैः शिञ्जद्वलयसुभगेः MEGH. 77. केचित्तालानकुर्वन्नृत्यश्च पृच्छत R. 5, 60, 13. नृत्यावः सक्ततावावां दत्ततालावनेकशः HIP. 2, 15. तालवाद्य KATHÁS. 25, 186. कर्तलताल (vgl. तलताल) dass. Gtr. 1, 43. कस्तताल dass.: महस्ततालं विकस्य MRÁKH. 13, 6. DHŪRTAS. 73, 9. पाणितालैः MBH. 13, 1397. das *Klatschen* überh.; insbes. das *Klatschen der Ohrlappen des Elefanten*: गजपृथकर्णतालैः पटुपृथधनिभिः RAGH. 9, 71. KATHÁS. 21, 1. कर्णतालास्फालन PRAB. 2, 7, 85, 5. कस्ती — उत्कर्णतालो (hier ist wohl उद् in der Bed. von *anhebend, beginnend* mit कर्णताल zu verbinden, nicht mit कर्ण, wie u. उत्कर्ण angenommen wird) गीतरसादिव KATHÁS. 12, 19. — नृकपालतालरूपितैः PRAB. 3, 13. — c) (der mit der Hand geschlagene) *Tact* AK. 1, 1, 2, 9. TRIK. 3, 3, 393. H. 292. H. an. MED. तालज्ञ JÁÉN. 3, 115. लयतालसमं श्रुवा गङ्गावतरणं प्रुभम् HARIV. 8691. वाद्यते समतालं च गीयते मधुरं तथा 10084. गीतमविस्वर्म — तालमानसमन्वितम् R. GORR. 1, 3, 60. गीतं तस्त्रीतालसमन्वितम् 5, 10, 11. तालमूर्द्धनकोविदा R. 1, 4, 11. ताला एकानपञ्चाशत् (vgl. तान) PAÑKÁT. V, 43. ÇUK. 39, 10. MĀRK. P. 23, 52. तालं त्रिःप्रकारम् (sic) 53. पाणितालैः सुतालैश्च शम्पातालैः समैस्तथा MBH. 13, 1397. द्वपक° Gtr. S. 2. यति° 6. ऊर्ध्व°, लघुशिखर°, तुरगनील°, उमातिलक°, राज°, विद्याधर°, राजविनाद°, खण्ड°, ललित° Verz. d. Oxf. H. 87, a, 10. fgg. दिव्यतालेषु गायतः MBH. 13, 995; an andern Stellen °तानेषु, welches wohl richtiger ist. — d) *Cymbel* AK. 1, 1, 2, 4. H. 286. MED. PAÑKÁT. 20, 8. BHĀG. P. 3, 13, 21. — e) *Trochaens* COLEBR. Misc. Ess. II, 151. — f) neben तल als Bein. Çiva's MBH. 13, 1243. — g) eine *Spanne des Daumens und des Mittelfingers* AK. 2, 6, 3, 34. H. 395. H. an. MED. — h) *Handfläche* (vgl. तल) H. 596. H. an. MED. — i) der *Griff eines Schwertes* (vgl. तल) H. an. MED. — k) *Thürschloss* (vgl. तालक) WILS. — l) m. oder n. eine best. *Hölle* VP. 207. fg. n. ÇIVA-P. bei WOLLE. Myth. 17;

III. Theil.

vgl. तल. — m) pl. N. pr. eines Volkes VARĀH. BH. S. 14, 22. Vgl. अय-रताल, तालवन. — n) = करिताल *Auripigment*, m. TRIK. H. an. n. AK. 2, 9, 104. H. 1059. MED. — 2) ताली f. a) N. eines Baumes HARIV. 6407. R. 4, 43, 6. SUÇR. 2, 102, 17. MRÁKH. 92, 13. RAGH. 4, 34. 6, 57. 13, 15. RĀG-TAR. 3, 30. 4, 155. Schol. zu SĪMKEJAK. S. 64. *Corypha Taltera Roxb.*, eine *Fächerpalme* ROXB. Fl. ind. 2, 174. AK. 2, 4, 5, 35. H. an. 2, 120. *Corypha umbraculifera* Lin. nach VOIGT. Vgl. ताडि, ताडी, रालताली. *Flacourtia cataphracta* Roxb. AK. 2, 4, 4, 15. MED. RATNAM. 55. = तालमूली *Curculigo orchoides* Roxb. RATNAM. im ÇKDR. = ताम्रवल्ली RĀGÁN. im ÇKDR. — b) *Palmenwein* ÇKDR. nach der SMĀTI. — c) eine best. *Erdart*, = तुवरी ÇABDAR. im ÇKDR.; eine Verwechslung mit काली (welches Th. II, S. 247, Z. 2 v. u. fälschlich durch *Cajanus indicus Spreng.* wiedergegeben worden ist); vgl. übrigens तालक, मृतालक. — d) = प्रतिताली eine *Art Schlüssel* H. 1006. — e) ein best. *Metrum* (4 Mal — — —) COLEBR. Misc. Ess. II, 158 (III, 1). — 3) f. ताला in der Stelle: यत्र मांसादमृषभमासाद वृद्धयः । तं कृत्वा मासतालाभिस्तिम्नो भेरीरकारयत् MBH. 2, 812. Vielleicht ist मांसनालाभिः zu verbessern. — 4) n. a) die *Nuss der Weinpalme*; s. u. 1, a. — b) *Auripigment*; s. u. 1, n. — c) Bez. des *Thrones der Durgā* H. 203, v. 1. Vgl. मनस्ताल. — 5) oxyt. adj. f. ई aus der *Weinpalme* berettet P. 4, 3, 152. धनुस् Sch. मद्य PULASTJA bei KULL. zu M. 11, 95. — 6) ताली indecl. in Verb. mit अस्, कर् und भू gaṇa उर्यादि zu P. 1, 4, 61. — Vgl. उच्च°, उताल, एक°, कर°, कौस्य°, काम°, क्रोश°, मनस्ताल.

तालक m. n. SIDDH. K. 249, a, 1. 1) m. a) ein best. giftiges *Insect* SUÇR. 2, 288, 13. — b) N. pr. eines Lehrers VĀJU-P. in Verz. d. Oxf. H. 53, b, 12 (v. l. तालिक). eines Fürsten VP. 473. — 2) f. तालिका a) *Handfläche* (vgl. तल, ताल) H. 596. ÇABDAR. im ÇKDR. तालिकामंनिपातैश्च अन्योऽन्यं जघ्नुः HARIV. 9920; vgl. तालिक. — b) N. zweier Pflanzen: α) = तालमूली ÇABDAR. im ÇKDR. — β) = ताम्रवल्ली RĀGÁN. im ÇKDR. NIGH. PR. — 3) f. तालकी *Palmenwein* (ताली) ÇKDR. nach TRIK. 2, 10, 16, wo aber die gedruckte Ausg. तालती liest. WILS. in der ersten Ausg. तालती, in der zweiten तालकी. — 4) n. a) = ताल, करिताल *Auripigment* RĀGÁN. im ÇKDR. — b) eine best. *Erdart* (ताली, तुवरीका) ÇABDAR. im ÇKDR. — c) *Thürschloss* H. 1005. VJUTP. 137. तालकी (sic) द्वारमुक्तः Riegel Verz. d. B. H. No. 1194 (S. 337). — d) eine *Art Schmuck* (vgl. तालपत्र) VJUTP. 139.

तालकट m. N. pr. eines Landes VARĀH. BH. S. 14, 11; v. l. तालिकट. — Vgl. तालाकट.

तालकाम (तालक *Auripigment* + काम) adj. grün, m. die grüne Farbe H. 1395.

तालकेतु (ताल *Weinpalme* + केतु) m. Bein. Bhīshma's MBH. 5, 508. 6, 1816. N. pr. eines Gegners von Kṛṣṇa, den dieser erlegt, 3, 492. HARIV. 9141. eines Dānava, eines jüngeren Bruders des Pātālaketu (hiernach könnte man vermuthen, dass beim Bruder तालकेतु das erste Wort auch eine *Hölle* bezeichnete) MĀRK. P. 22, 6.

तालद्वीर = तवद्वीर NIGH. PR. °द्वीरक u. = तालसंभूततवद्वीर RĀGÁN. im ÇKDR.

तालगर्भ (ताल + गर्भ) *Palmenwein* VARĀH. BH. S. 49, 24.

20*